



Lódi Ferenc

## Annyira késő...

Az indulat már szinte harag.  
örülöm kell, hogy nem láttalak  
Örülöm kell, hogy kikerültél,  
s bennem örökre elmerültél.

Csak az fáj mégis: föltámadtál,  
haló porodban nem maradtál.  
Nem is maradsz meg nyugton, békén;  
testem, lelkem összetépném.

Ne is maradj meg holtan, szépen,  
ne is engedj meg összeégnem.  
Ha lehetnél már csillag-erdő,  
Lehetnél egyszer anya, termő...

Lehettem volna, tudom, más is,  
tűzhelyben csöndes, jó parázs is,  
csak nem úgy éltem, nem úgy halok,  
másképp akarták az angyalok.

Annyira késő, annyira már,  
semmi dolgom már itt se talál,  
s annyira éget, annyira fáj,  
mint termésnek a nyári aszály.

Annyira hívlak, annyira már,  
ki eltévedt is visszatalál.  
Maradtál volna senki-lánya,  
nem kiáltanék most utána.

Szép vagy és legszebb, akit látok  
s általam látom a világot,  
Az öt érzékem te vagy most már,  
és ragyogóbb a csillagoknál.



KISS ISTVÁN SZOBRAI:  
ALKOTÓ ESZME — ISTER  
(DUNA)



## „...nem élet az ilyen...”

Azt mondja a mérgesi Tandari János: nem élet az ilyen.

— Nő miért már?  
— Nem jön az asszony!

A tanya melletti sivar homokban kukorica és krumplics tengődik. Az út szélén sovány kecske legel. A rozszant kerítésen lepedő szárad. Az öregember egy híján nyolcvan éves, félszemére vak, a másikon hályog, botra támaszkodva kapál.

Elszorul az idegen szíve a látványtól. Keseredett, rőt arcú ember topog az autó közelébe.

— A feleségét várja?

— Nem, attól még húszban külváltam.

Most már helyet keresünk a gyepen, hogy kit vár Tandari János.

— Úgy egyeztünk meg, én megkapalom a sor közét — mutat a kukoricára —, ő megkiszedi a tövétől a gazt. Azonkívül hívős időben főz rám annyit, hogy melegben is elég legyen. Nagyon rendes, kedves asszony, törődik velem. Csak azt nem tudja eldönteni, mit tegyen... Még ezt a nyarat kivárom, aztán mindenképp bemegyek az otthonba. Nem várok tovább.

— Régóta ismeri?

— Hét éve járja, hogy összeköttem vele.

— Milyen idős?

— Ötbeltől, de jól tartja magát.

Kiszámoljuk: hetyennöt éves és elég sokba van. Kedvéért vette meg a mostani tanyát, mert csak 15 perc járásra van. Az előzőtől egy órányira volt az út.

Egy éve költözött az erdőszéli paskomra, s nemcsak az asszony miatt. Megvette a tész a feje fölül a tanyát.

— Igaz — mondja Vecsernyés Ferenc —, a pusztamérgesi Rizling Tsz elnöke —, de nekünk elővételi jogunk volt a tanyára. Amit az öreg előbb megvett, a mi telepítési táblánkba esett, onnan ki kellett mennie.

— Aki eladta, ezt nem tudta?

— Egymás között intézték el.

— A szabály szerint a tész hozzájárulása kell az adásvételhez...

— Atrás előtt a földhivatal megküldi nekünk a papírokat, most is így történt. Az ár, amelyet beadtak, nekünk is megfelelt.

Az elnök rajzolja, ki kinek adta, ki kitől vette a tanyát. A végén oda lyukadtunk ki, hogy borzasztóan bonyolult. Elképzelték, mást írtak a papírra, mint a valóság, és ebből származott a bonyodalom, s lehet, hogy az öregember húzza a rövidebbet. Mindenesetre a félszemére vak, asszonyváró, egy híján nyolcvan éves Tandari János pörbe szállt a „hibázó” tízezer forintjéért.

— A tészbe tizen léptek be előttem. Onnan még 65-ben kiszálalkoltak. Vaknak találtak. Hályog jött a szememre, addig húzták-halasztották, míg négy éve tényleg kivették az egyik szemem. Rá nemsokára a másikat is megoperálták.

— A szemüveg segít?

— Reggel valamenyire jól látok vele. Ha süt a nap, akkor már nem. A tanyában tudom a járást, elslattyogok, kint a földben nehezebb, azért is hajtom csak a sor között.

— A nyugdíj...?

— Az még idáig jött rendszeren. A „szómmal együtt” 1750 forintot kapok. Nem sok, de megélek belőle.

— A bort szerette?

— Megiszom még most is, úgy érzem, nekem orvosság. Jelzem, berugva eddig csak kétszer voltam fiatal koromban — még vendégségben sem ittasodtam le. Mégis semmi vagyok... pedig valamikor bírtam a dolgot.

És visszatér az öregember a múltba. Elmeséli az asszonyok történetét, hogy az elsővel úgy adták össze erővel, egy év után külön mentek és hét évre rá nevére írtak egy gyereket, mert írásosan nem választották szét őket. A másodikkal 16 évig élt, öt gyerek lett, három az asszony nevére, kettő az övére. Amikor bejött a háború, az fogott magának egy bújdosó katonát, aki aztán a nagyobbik lányjal is összeszokott. Bácsbokodon „lettek széjjel”, hazajött Mérgesre, ahol találkozott

a cigánnyal, aki javasolta neki a harmadik asszonyt. Huszonhét évig éltek együtt.

— Amikor már annyira haladtunk az élet sorával, hogy jól gazdálkodtunk, kocsink, lovak volt, jött a testvérhúga és elvette tőlem. Megint előről kezdtem. Pörködés után eladtam mindent, vettem egy tanyát, itt a Meszes dűlőben. Akkoriban ismerkedtem össze ezzel az asszonnal.

— És a gyerekek...

— Nem néznek felém!

Sorolja, melyik merre települt, van, amelyik külföldre ment közülük. Az onokákat is kiházasították már.

— Sose keresték?

— Annak a lánynak a gyereke, amelyiket a nevemre írtak, az eljött.

— És?

— Elvitte a sublótót, meg ötezer forintot.

— Mi jogon?

— Hogy tartozok vele az anyjának.

— Nem szólt semmit?

— Minek, mégis csak az én nevem viseli.

— Az asszonyokat a nevére íratta?

— Csak az első, mert azzal megesküdtem.

— A mostani rávenné?

— Igen, de idáig nem jött velem. Most már sokszor arra virradtam, hogy bemegyek az otthonba — indul a kukoricások felé —, nem élet az ilyen...

MAJOROS TIBOR

Szedér Katalin

## Az újító ember

Talán mert túlságosan fiatal voltam még, azaz hajlamos a villámgyors, tehát legtöbbször téves döntésekre, s mert, mint a legtöbb épencsak-huszonéves, azt hittem, hogy a dolgok vagy fehérek, vagy feketék — valami vagy teljesen igaz, vagy egyáltalán nem, a szobámba beóvatkoskodó embert meg sem próbáltam megérteni. Pedig segítségért jött. A találmányai miatt.

Igy mondta, két l-lel: a találmányaim... Bizonyára nagyon szerette őket, ezért volt a mondatban dallam. Papírosokat is mutatott, melyeken ilyenek álltak írva: elutasítjuk, ez nem találmány, ezt már ennyi éve kitalálták. Belelapozva a kopaszodó emberke paksamétájába, rögvést megállapítottam, hogy a hívős igazság azoknak az oldalán van, akik törekvéseit nem honorálják.

Szétártam a kezem, mondtam néhány közömbös mondatot, ez nem az én asztalom, forduljon újabb szakértőkhöz, s újjára bocsátottam azt az embert a találmányával együtt.

Hogy mi sodorta vissza törékeny alakját az emlékezetembe, nem tudom. Arra gondolok most, több mint tíz esztendővel a találmkozásunk után, hogy ma már talán mást mondanék, talán biztatnám, hogy gondolkozzék csak tovább, hátha egyszer tényleg eszébe jut valami, ami használható, s ha ez csak egyicipici újítás lesz, akkor is megéri.

A meg nem értett feltaláló nem keresett fel, nem is hallottam róla többé. Valószínűleg felhagyott a töprengéssel. Ha így volt, bűnöm meg nem bocsátható. Mert az újításhoz, jól tudom, nemcsak jó ötletek kellenek, hanem mindenekfelett olyan közeg, amelyben létrejöhetnek. Az újításhoz nemcsak intuíció szükséges, hanem inspiráció is.

Az újítómozgalomról évek óta tartó vitában éppen az inspiráció fontosságáról, az alkotó légkör szerepéről feledkezünk meg, jóllehet ez a legfontosabb. Mintha átestünk volna a ló túlsó oldalára, mintha Montecuccoli támadt volna fel, s ő szólna mindenki szájával; mindenhez — az újítómozgalom eredményességéhez is persze —, három dolog kell: pénz, pénz és pénz.

Kell az is. Persze. Elvégre anyagi érdekelttség is van a világban. De nem ártana újra felfedezni azt, amit valaha jobban tudtunk: van másféle érdekelttség is, méghozzá többféle!

Az újítási előadók — így történik ez szinte mindenütt — elkészítik majd kifüggesztik az újítási feladatát, néhol az újítók értekezletét is összehívják; ezt meg kell oldani, tessék, csináljátok!

Az újítók pedig, a vérükben van ez a hajlam, töprengeni kezdenek, míg ki nem okoskodnak valamit. Néha rosszat, néha jót, Nem kis munka árán. A legnehezebbre vállalkoznak ugyanis, szembeszállnak a konvenciókkal, a hagyományokkal.

Es mi történik a legtöbbször?

Kiderül, hogy az újítási terv jó néhány passzusát senki sem gondolta komolyan, nem az újításra magára, hanem az újítási terv teljesítésére gondoltak. Aztán az újítások bevezetésének útjában sokszor áttörhetetlen falak állnak: nem lehet alkalmazni őket, mert bevezetésük az egész technológia gyökeres átalakítását vonná maga után, s ehhez a legtöbb esetben nincs a vállalatnak tőkéje, vagy senki nem vállalja a berendezés gyártását, ami esetleg érthető is, mert a termékéből egy-két darab kell csak, s ez nem fizetődik ki senkinek... Vagy.

Az elutasított újítási javaslatot egyetlen szóval sem honorálják, pedig a jó szó nem kerül pénzbe. Más esetben az újítást azért utasítják el, mert a szerző nem vesz be a buliba senkit. Van, hogy elfogadják az újítást, de ötléte degradálják, vagy továbbá, hogy közlik a szerzővel, hogy honorálni csak roppant szerény mértékben tudják.

Pénzről, pénzről és megintcsak pénzről van szó.

Miért nincs szó például a presztízsről? Arról, hogy az az ember, aki tenni akar a haladásért, külön a többinél. S végül ki akadályoz meg és kit, hogy ezt ki is mondjuk?

Útvesztőkben, labirintusokban kanyarog az újításokról való vita, az előbbiekből talán már érzékelhető.

Azért, mert pénzről, pénzről és megintcsak pénzről van szó?

A legtöbb újító — személyes tapasztalatom ez — nem elsősorban az újítási díjra gondol, miközben egy problémán töpreng. És ne feledjük, hogy nemcsak olyan újítók vannak, akik gépek korszerűsítését tartják hivatásuknak, hanem olyanok is, akik munkarendszereket, vagy szervezeteket. Az ő munkájuk eredményességéhez még inkább szükséges az alkotó légkör, az, hogy senki ne álljon a jól bevált régi oldalára, ha az már elavult.

Mindenható megoldásokat nem tudok, hogyan is tudnék, amikor a vitázók — szakemberek, specialisták — sem tudnak, mert ma is vitatkoznak. En csak az alkotó szellemet félttem. És az alkotó légkört kardoskodom, mert ez a véleményem, hogy a dolgok sohasem pusztán finánciális természetűek. A legtöbb ember azért hagy fel az újra, a jobbra törekvéssel, mert nem kap buzdítást, s mindezt egy olyan helyzetben, amikor a kezdeményező és a vállalkozó szellem tartalékainak mozgósítására van szükség, amikor az emberi tényező vált kulcskérdéssé jövőnk szempontjából. Az újító embert félttem, mert eszembe jut az a tizenegynéhány évvel ezelőtti a szobámba bekopogtató ember, aki legalább annyit megérdemelt volna: szándékait tiszteljem meg azzal, hogy végighallgatom.

PETRI FERENC

## Görbe keserves

Már mióta kalickából követként el-kiszállottam téged látlak egyre távol körbetárlak lankadatlan Réted nvájjaid fenyőid tó tükrében árva házam bánatod mellémszegődik tipródom torkig hiányban Bolgár föld felől az erdőn Havasalföld tág vidékén feléd fordul felemelt fém visszautam mintha mérném

Mért is keltem harcra érted miért nem türtem pusztulásod gúnyám szöghajam leégett bérceden többé nem állok Térdre roghat lovam bárhol nincs erőm hogy felemeljem titkon látom téged gvászol felhős arcú fedelelem Messzi földön vérem elfogy éltem bús virága tört le körbetárlak s azt hiszem hogy benned járok körbe-körbe

